

Průvodka

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0802
Název projektu	Zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Číslo a název šablony klíčové aktivity	III/2 - Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Příjemce podpory	Gymnázium, Jevíčko, A. K. Vitáka 452

Název DUMu	<i>Opakování renesance a humanismu v Evropě</i>
Název dokumentu	VY_32_INOVACE_03_10
Pořadí DUMu v sadě	10
Vedoucí skupiny/sady	<i>Jana Sedláčková</i>
Datum vytvoření	<i>05. 04. 2013</i>
Jméno autora	<i>Tereza Zahradníková</i>
E-mail autora	<i>zahradnikova@gymjev.cz</i>
Ročník studia	<i>1. ročník</i>
Předmět nebo tematická oblast	<i>Český jazyk a literatura</i>
Výstižný popis způsobu využití materiálu ve výuce	Tento materiál slouží k opakování evropské renesance a humanismu prostřednictvím různých cvičení. Zahrnuje i práci s ukázkami. Inovace: mezipředmětové vztahy, využití ICT

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT

reg. č.: **CZ.1.07/1.5.00/34.0802**

OPAKOVÁNÍ RENESANCE A HUMANISMU V EVROPĚ

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Columbus_Taking_Possession.jpg?uselang=cs, licence PD

Jaké jsou typické prvky renesanční architektury?
Jaké stavby se nejčastěji stavěly?

Autor: Jean-Pol Grandmont, licence Creative Commons, BY-SA
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:0_D%C3%B4me_basilique_Saint-Pierre_-_Rome_.JPG?uselang=cs, licence CC

Autor: Gryffindor, licence Creative Commons, BY-SA
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Piazza_SS_Annunziata_Firenze_Apr_2008_%2815%29.JPG?uselang=cs, licence CC

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Renaissance_house.jpg?uselang=cs, licence PD

Znáte některé významné renesanční stavby?

Doplňte autora a názvy následujících památek.
Víte, kde jsou umístěny originály?

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Mona_Lisa_by_Leonardo_da_Vinci_from_C2RM_F_reouched.jpg?uselang=cs, licence PD

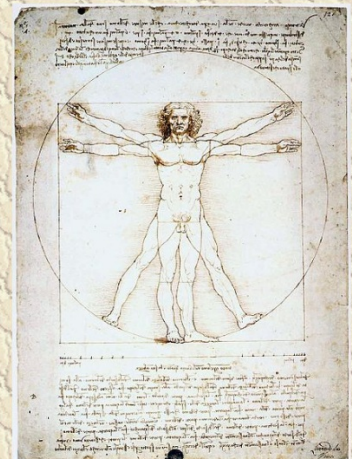
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Leonardo_da_Vinci_046.jpg?uselang=cs, licence PD

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Leonardo_da_Vinci_LUCAN_Barbatelli_1.jpg?uselang=cs, licence PD

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Leonardo_da_Vinci_002.jpg?uselang=cs, licence PD

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Leonardo_da_Vinci_Vitruvian_Man.JPG?uselang=cs, licence PD

Které z následujících památek nejsou dílem Michelangela Buonarrotiho? Kdo je jejich autorem?

Bazilika sv. Petra, Vatikán, Řím

Sixtinská kapele, Vatikán, Řím

David, Florencie

Zrození Venuše, Florencie

Dóm Santa Maria del Fiore, Florencie

O renesanci neplatí:

- vznikla ve Francii v polovině 15. století
- navazuje na kulturní dědictví antického Řecka a Říma
- rozvoj renesance souvisí s rozvojem námořního obchodu, s přírodními a astronomickými objevy
- v centru zájmu renesančních myslitelů stojí člověk
- převažuje literatura psaná latinsky
- k oblíbeným žánrům patří epos, tragédie, epigram
- hlavním tématem je hledání vztahu mezi Bohem a člověkem
- stojí proti individualismu

Vysvětlete následující pojmy:

- Renesanční člověk
- Humanismus
- Ad fontes

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Michelangelo_Buonarroti.jpg?uselang=cs, licence PD

Autor: Alison restrepo quiroga, licence Creative Commons, BY-SA
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:LEONARDO_DA_VINCI.jpg?uselang=cs, licence CC

Přečtěte si následující tvrzení a doplňte,
o jakou osobnost se jedná:

1. Nejvýznamnějším humanistou, který ve svém satirickém díle Chvála bláznovství kritizuje středověkou církev a společnost, byl nizozemský učenec...
2. Knihtisk, který umožnil šíření humanistické literatury, vynalezl roku 1445 v Mohuči...
3. Pro svou znalost antické kultury a díky svým sbírkám rukopisů antických latinských děl bývá nazýván otcem humanismu...
4. Zakladatelem nového literárního žánru - eseje byl francouzský humanista...
5. Významným polským astronomem, matematikem, lékařem a právníkem, který jako první napsal, že Slunce je středem vesmíru a Země spolu s dalšími planetami kolem něj obíhá, byl...

Přiřadte, co k sobě patří:

Itálie

Francie

Anglie

Španělsko

M. Giovanni Boccaccio *Decamerone*

Čtení: *Decamerone* | Eseje povídky I

Četli jste nějaké dílo od těchto autorů?
Jak se vám kniha líbila?

Itálie

- ☺ Dante Alighieri
- ☺ Francesco Petrarca
- ☺ Giovanni Boccaccio
- ☺ Niccoló Machiavelli

- ☺ Božská komedie
- ☺ Zpěvník
- ☺ Dekameron
- ☺ Vladař

Francie

- ☺ François Villon
- ☺ François Rabelais
- ☺ Pierre de Ronsard
- ☺ Michel de Montaigne

- ☺ Závěť
- ☺ Gargantua a Pantagruel
- ☺ Lásky
- ☺ Eseje

Anglie

- ☺ William Shakespeare
- ☺ Geoffrey Chaucer

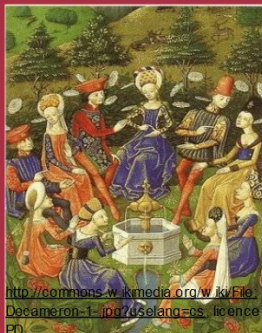
- ☺ Sen noci svatojánské
- ☺ Canterburské povídky

Španělsko

- ☺ M. de Cervantes y Saavedra
- ☺ Lope de Vega

- ☺ Důmyslný rytíř don Quijote de la Mancha
- ☺ Ovčí pramen

Uveďte literární žánry následujících děl a přiřadte vhodnou charakteristiku:

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Decameron-1.jpg?selano=us&force=PD>

Dekameron

zpověď člověka, který se pokusil sloučit křesťanství s ideály humanismu

Gargantua a Pantagruel

vesnický lid jako kolektiv na sebe bere vinu za smrt tyranského pána

Vladař

převážně milostné příběhy, které obsahují kritiku soudobých mravů

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pantagruel%27s_childhood.jpg?uselang=cs&force=PD

Ovčí pramen

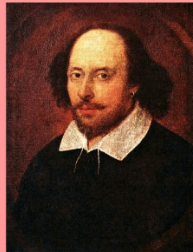
úvahy o mocném státě spravovaném moudrým panovníkem, který chrání blaho celé země

Zpěvník

na pozadí historie královského rodu obrů kritizuje církev a společnost

Rozhodněte, zda jsou následující tvrzení o Williamu Shakespearovi nebo o jeho díle pravdivá:

1. Stal se spolunajatelem The Globe Theatre.
2. Svá dramata psal výhradně veršem.
3. V jeho hrách nejsou komické prvky jednoznačně odděleny od tragických.
4. Příčinou tragédie je vášeň nebo náhoda.
5. Tragédie dvou mladých milenců Romeo a Julie končí vraždou Romea, kterou naplánovali Juliini bratři, aby pomstili její smrt.
6. Ve svých hrách zachovává jednotu času, místa a děje.
7. Zobrazuje běžný život, kladné i záporné vlastnosti lidí.
8. K jeho komediím patří Hamlet, Othello, Král Lear a Macbeth.

ANO NE

ANO NE

ANO NE

ANO NE

ANO NE

ANO NE

ANO NE

ANO NE

Ve kterých dílech se setkáme s následujícími postavami?
Jaké další postavy v díle vystupují?

Petruccio

Beatrice

Tybalt a Merkucio

Ofélie

Sancho Panza

Desdemona

Stručně postavy
charakterizujte

Přečtěte si ukázkou a odpovězte na otázky:

1. Z jakého díla ukáзка pochází? Kdo je autorem?
2. O jaký se jedná žánr?
3. Najděte v textu tercíny a charakterizujte rým.
4. Kam vede brána s tímto nápisem? Vysvětlete.

Co víte o tomto díle?

Přečtěte si ukázkou a odpovězte na otázky:

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Casa_di_Francesco_Petrarca_Laura_e_il_Poeta.JPG?uselang=cs licence PD

1. Je báseň lyrická nebo epická? Zdůvodněte.
2. Jakou má báseň formu?
3. Jaký je rým v první strofě?
4. Co lyrický subjekt v básni vyjadřuje?
5. Kdo je autorem básně?

Přečtěte si ukázkou a odpovězte na otázky:

1. Jaká je forma básně?
2. Stručně vyjádřete její význam.
3. Zkuste vymyslet výstižný název básně.
4. Proč François Villon patří k tzv. prokletým básníkům?

Dieu cy aura plus tost de vo^e mercy
Vous no^e voies cy ataches cinq six
Quat de la char q trop auos nourrie,
C'est pieca deuotee & pourrie
Et no^e les os deuenos cedes & poude
de nostre mal psonne ne sen ric
mais pes dieu q to^e no^e dueille absoudre
Ses freres vo^e clamos, pas ne deue
Avoir desdains quoy q fumes orris

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Villon35.jpg?uselang=cs>
licence PD

Autor: François Villon, licence Creative Commons BY-SA
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Villon_Francois_2.JPG?uselang=cs, licence CC

Poznámky k ukázkám:

Strana 15

¹⁾Alighieri, D.: Božská komedie. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění 1965, str. 16.

Strana 16

²⁾Petrarca, F.: Sto sonetů Lauře. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění 1965, str. 15.

Strana 17

³⁾Villon, F.: Balady. Praha: Nibiru 2007, str. 85 - 86.

Seznam pramenů a literatury:

Bláhová, R., Chvalovská, E., Polášková, T., Slepíčka, P., Srnská, K.: Literatura pro 1. ročník středních škol, učebnice. Brno: Didaktis 2008. ISBN 978-80-7358-115-2.

Polášková, T., Milotová, D., Dvořáková, Z.: Literatura - přehled středoškolského učiva, edice Maturita. Třebíč: Nakladatelství VYUKA.CZ 2012. ISBN 80-902571-6-X.

Strana 15

Alighieri, D.: Božská komedie. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění 1965. 01-114-65.

Strana 16

Petrarca, F.: Sto sonetů Lauře. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění 1965. 01-014-65.

Strana 17

Villon, F.: Balady. Praha: Nibiru 2007. ISBN 80-903698-1-2.

Seznam obrázků:

Strana 3

Kryštof Kolumbus:

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Columbus_Taking_Possession.jpg?uselang=cs, licence PD (cit. 2013-04-04)

Strana 4

Bazilika sv. Petra:

Autor: Jean-Pol Grandmont, licence Creative Commons, BY-SA,

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:0_D%C3%B4me_basilique_St-Pierre_-_Rome_2.JPG?uselang=cs, licence CC (cit. 2013-04-04)

Špitál neviňátek:

Autor: Gryffindor, licence Creative Commons, BY-SA,

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Piazza_SS_Annunziata_Firenze_Apr_2008_%2815%29.JPG?uselang=cs, licence CC (cit. 2013-04-04)

Renesanční dům:

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Renaissance_house.jpg?uselang=cs, licence PD (cit. 2013-04-04)

Strana 5

Mona Lisa:

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Mona_Lisa_by_Leonardo_da_Vinci_from_C2RMF_retouched.jpg?uselang=cs, licence PD (cit. 2013-04-04)

Dáma s hranostajem:

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Leonardo_da_Vinci_046.jpg?uselang=cs, licence PD (cit. 2013-04-04)

Autoportrét:

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Leonardo_da_Vinci_LUCAN_Barbatelli_1.jpg?uselang=cs, licence PD (cit. 2013-04-04)

Poslední večeře:

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Leonardo_da_Vinci_002.jpg?uselang=cs, licence PD (cit. 2013-04-04)

Vitruviánský muž:

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Leonardo_da_Vinci-_Vitruvian_Man.JPG?uselang=cs, licence PD (cit. 2013-04-04)

Strana 6

Bazilika sv. Petra:

Autor: Veronidae, licence Creative Commons, BY-SA, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Rome_-_Vaticano_2013_024.jpg?uselang=cs, licence CC (cit. 2013-04-04)

Sixtinská kaple:

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Creation_of_Adam_Michelangelo.jpg?uselang=cs, licence PD (cit. 2013-04-04)

David:

Autor: Rico Heil, licence Creative Commons, BY-SA, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:David_von_Michelangelo.jpg?uselang=cs, licence CC (cit. 2013-04-04)

Zrození Venuše:

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Sandro_Botticelli_-_La_nascita_di_Venere_-_Google_Art_Project.jpg?uselang=cs, licence PD (cit. 2013-04-04)

Santa Maria del Fiore:

Autor: Maneck, licence Creative Commons, BY-SA,

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Santa_Maria_del_Fiore_Florence.JPG?uselang=cs, licence CC (cit. 2013-04-04)

Strana 8

Michelangelo Buonarroti:

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Michelangelo_Buonarroti.jpg?uselang=cs, licence PD (cit. 2013-04-04)

Leonardo da Vinci:

Autor: Alison restrepo quiroga, licence Creative Commons, BY-SA,

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:LEONARDO_DA_VINCI.jpg?uselang=cs, licence CC (cit. 2013-04-04)

Strana 12

Dekameron:

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Decameron-1-.jpg?uselang=cs>, licence PD (cit. 2013-04-04)

Gargantua a Pantagruel:

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pantagruel%27s_childhood.jpg?uselang=cs, licence PD (cit. 2013-04-04)

Strana 15

Dante:

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Michelino_DanteAndHisPoem.jpg?uselang=cs, licence PD (cit. 2013-04-04)

Strana 16

Petrarca:

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Casa_di_Francesco_Petrarca,_Laura_e_il_Poeta.JPG?uselang=cs, licence PD (cit. 2013-04-04)

Strana 17

Ilustrace knihy:

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Villon35.jpg?uselang=cs>, licence PD(cit. 2013-04-04)

François Villon:

Autor: François Villon, licence Creative Commons, BY-SA, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Villon_Francois_2.JPG?uselang=cs, licence CC (cit. 2013-04-04)

Seznam odkazů:

Strana 7

http://www.artmuseum.cz/smery_list.php?smer_id=94

Všechny další objekty použité v tomto výukovém materiálu jsou z databáze SW ActivInspire společnosti Promethean.

Materiál je určen pro bezplatné používání pro potřeby výuky a vzdělávání na všech typech škol a školských zařízení. Jakékoliv další využití podléhá autorskému zákonu.

Dílo smí být dále šířeno pod licencí CC BY-SA.